

Silvestarski

NEWSLETTER NO 60.

Udruge korporativnih pravnika

ŠTO SE DEŠAVALO TIJEKOM STUDENOG I PROSINCA 2016.

1. Pismo ministru pravosuđa
2. Informacija o sjednici skupštine Udruge
3. 24. Hrvatski arbitražni dani
4. Pravo stranke na naknadu cjelokupnog troška postupka neovisno o tome što nije uspjela u cijelosti s tužbenim zahtjevom
5. Nešto o korporativnom upravljanju u trgovačkim društvima
6. Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-2521/2015 i dr. od 13. prosinca 2016.
7. Investicijski sporovi u kojima je stranka Republika Hrvatska

1. Pismo ministru pravosuđa

U nastavku donosimo pismo koje smo uputili ministru pravosuđa gospodinu Anti Šprliji. Nažalost ministar se do danas nije odazvao na našu zamolbu za sastanak vezan uz položaj pravnika zaposlenih u trgovačkim društvima.

Klasa: 900-01/16-02/81
Urbr. 311-02/03-16-01
Zagreb, 16. listopada 2016.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA
Gospodin Ante Šprlije
Ministar

Ulica grada Vukovara 49
10 000 Zagreb

PREDMET: Molba za termin sastanka s predstavnicima Zajednice pravnika pri HGK

Poštovani ministre,

Koristimo ovu priliku da Vam čestitamo na izboru za ministra pravosuđa. Već smo Vam se ispred članova Zajednice pravnika pri HGK, obraćali tokom Vašeg prethodnog kratkog mandata, s molbom za sastanak u Vašemu ministarstvu, kako bismo Vas upoznali s problematikom vezanom uz položaj pravnika zaposlenih u trgovačkim društvima-članicama HGK. Nažalost niste bili u prilici s nama se susresti, ali nadamo se da ćete nam se ovom prilikom moći odazvati. Nama je vrlo važno da nam se baš Vi odazovete i da Vam prenesemo stajališta gospodarstva.

Kao što već vjerojatno znate, Zajednica pravnika pri HGK osnovana je 2016. godine, a okuplja pravnike zaposlene u članicama Hrvatske gospodarske komore i članice Hrvatske gospodarske komore- trgovačka društva.

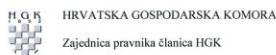
HGK osnivanjem Zajednice želi na području trgovačkog prava dati svoj doprinos kako vladavini prava u gospodarstvu, tako i doprinos pravnoj kulturi trgovačkih društava. Zajednica djeluje u cilju promicanja interesa pravne struke i zaštite profesionalnog položaja pravnika koji su zaposleni u trgovačkim društvima, unapređenju suradnje s mjerodavnim tijelima, zaštiti profesionalnog položaja, djelovanja na zakonodavnom području i sl.

Na opisani način nastoji se djelovanje trgovačkih društava, kao dijela cjelokupnog društva, funkcionalnije uključiti u što efikasnije funkcioniranje pravosuđa u Republici Hrvatskoj.

Stoga smo uz potporu članica HGK, slobodni Vas zamoliti za termin sastanak u Ministarstvu pravosuđa na kojem bi Vam bili u mogućnosti:

- predstaviti Zajednicu
- upoznati Vas s poteškoćama s kojima se članovi Zajednice svakodnevno susreću, a koje im otežavaju rad i često dovode u nepovoljan položaj u odnosu na druge kolege iste struke

Rooseveltov trg 2, p.p. 630, HR-10000 ZAGREB, CROATIA, tel.:+385 (0)1 4848-622, fax: +385(0)1 4848-625
e-mail: zajednica.pravnika@hgk.hr, www.hgk.hr

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA
Zajednica pravnika članica HGK

- izložiti razloge za uključivanje članova zajednice u postupak elektroničke komunikacije sa sudovima odnosno mogućnost dodjeljivanja certificirane e-mail adrese članovima zajednice.

Ljubazno Vas molimo da nas obavijestite o terminu sastanka na telefonski broj 01/4848 622 ili na elektroničku adresu zajednica.pravnika@hgk.hr
Kontakt osoba je poslovna tajnica Zajednice Andreja Čavlina.

S poštovanjem,

Predsjednica Zajednice pravnika pri HGK

Marina Krajić Miliša

Rooseveltov trg 2, p.p. 630, HR-10000 ZAGREB, CROATIA, tel.:+385 (0)1 4848-622, fax: +385(0)1 4848-625
e-mail: zajednica.pravnika@hgk.hr, www.hgk.hr

2. Informacija o sjednici skupštine Udruge

Redovna godišnja skupština Udruge korporativnih pravника održana je dana 20. prosinca 2016. u prostorijama Hrvatske gospodarske komore u Zagrebu, Rooseveltov trg 2. Na skupštini se odlučivalo o Planu rada Udruge i Financijskom planu Udruge za 2017. koji su jednoglasno usvojeni.

Nakon zaključivanja Skupštine potpisan je sporazum između Akademije Zagrebačke burze i Udruge. Sporazum se odnosi na različite aspekte suradnje, a posebno pohađanje članova Udruge redovnih tečajeva Akademije Burze i organiziranje ciljanih oblika stručnog obrazovanja samo za članove Udruge od strane Akademije Burze.

Održan je i prigodan domjenak na kojem su se družili članovi Udruge i pozvani gosti.

3. 24. Hrvatski arbitražni dani

Dana 08. i 09. prosinca 2016. godine održani su 24. Hrvatski arbitražni dani. Prvi dan bio je posvećen energetske arbitraži. Iskusi predavači sudionicima su govorili o energetske arbitraži općenito, energetske arbitraži prema Ugovoru o energetske povelji i energetskim sporovima s gledišta EU. Vrlo poučno bilo je predavanje Ignacia Torterole, koji je sudionicima izložio svoje iskustvo kao državnog odvjetnika u zastupanju Argentine u

takvoj vrsti arbitraže. Nadalje, sudionicima su održana predavanja o najnovijim iskustvima Međunarodne trgovačke komore u pogledu primjene trgovačkih običaja u energetskim sporovima te vrlo zanimljivo predavanje o modelima izračunavanja naknade štete u energetskim arbitražama. Posebno zanimljivo bilo je predavanje Josipa Lebengera koji je sudionicima izložio iskustvo HEP-a kao tužitelja u arbitraži koja se vodila pred Međunarodnim sudom za rješavanje investicijskih sporova protiv Republike Slovenije. Izložena je kronologija događaja koji su doveli do spora, tijekom samog spora i donošenje pravorijeka kojim je Republika Slovenija HEP-u naposljetku trebala isplatiti odštetu od 19,987 milijuna EUR s kamatama (EURIBOR + 2%) te \$10 milijuna na ime odvjetničkih i drugih troškova. Treći ciklus predavanja bio je posvećen pravnim osnovama za vezivanje osoba koje nisu potpisnice ugovora o arbitraži i postupovnim aspektima sudjelovanja trećih osoba u arbitraži. Istaknulo se predavanje Nine Tepeš i Tomislava Jakšića o ugovoru o jamstvu i ugovoru o arbitraži, u kojem se izlagao problem odnosa jamca i vjerovnika u slučaju kad je između glavnog dužnika i vjerovnika ugovorena arbitraža, odnosno pitanje može li arbitraža ugovorena između vjerovnika i glavnog dužnika obvezivati i jamca.

Drugi dan 24. Arbitražnih dana bio je posvećen novostima u hrvatskom arbitražnom pravu i praksi te na regionalnoj razini. Održana su predavanja o utjecaju poništaja pravorijeka u trećoj zemlji na priznanje i ovrhu pravorijeka, o priznanju i ovrsi pravorijeka u praksi hrvatskih sudova, zatim o arbitraži i utvrđivanju činjenica u posebnom postupku, novostima u srpskoj arbitražnoj praksi itd. Posebno se ističe predavanje koje je održao prof. dr. sc. Mihajlo Dika o Zakonu o arbitraži – de lege ferenda.

Pripremila: Ivana Gabrić, dipl.iur., Končar - Energetika i usluge, d.o.o.

4. Pravo stranke na naknadu cjelokupnog troška postupka neovisno o tome što nije uspjela u cijelosti s tužbenim zahtjevom

Da li stranka koja djelomično uspije u sporu ima pravo na naknadu cjelokupnog troška ili ima pravo samo na razmjerni dio troška?

Odredbom članka 154. st. 2. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) propisano je da ako stranka djelomično uspije u parnici, sud može s obzirom na postignuti

uspjeh, odrediti da svaka stranka snosi svoje troškove ili da jedna stranka nadoknadi drugoj i umješaču razmjerni dio troška.

Međutim postavlja se pitanje kako tumačiti gore citiranu odredbu u slučaju djelomičnog uspjeha u sporu, odnosno kada je stranka u postupku uspjela s osnovom, ali ne i s visinom tužbenog zahtjeva.

- Primjera radi, s vama ću podijeliti jedan od postupaka koji su se vodili pred Općinskim radnim sudom u Zagrebu radi isplate, u kojem je radnik podnio tužbu protiv poslodavca, radi isplate plaće, prekovremenog rada, smjenskog rada, noćnog rada, rada blagdanima i vikendom.

Tužbeni zahtjev je bio okvirno postavljen sukladno odredbi članka 186. b. ZPP-a, jer tužitelj nije raspolagao cjelokupnom dokumentacijom o evidenciji radnog vremena iz koje bi bilo vidljivo na koji način je tuženik vršio obračun plaće tužitelju. U vidu nedostatka potrebne dokumentacije, a sukladno gore navedenoj odredbi tužitelj je u tužbi istaknuo da će točno određeni tužbeni zahtjev postaviti nakon provedenog financijskog vještačenja.

Tuženik je u svom odgovoru na tužbu **osporavao tužbu i tužbeni zahtjev u cijelosti**, navodeći da je tužitelju plaća sa ostalim potraživanjima isplaćena sukladno Zakonu o radu, Kolektivnom ugovoru i Dodatku I tom ugovoru. Osim toga tuženik je grubo kršio procesne odredbe jer je godinama odbija dostaviti traženu dokumentaciju kako na zahtjev tužitelja, tako i na zahtjev Suda te je na taj način ne samo odugovlačio predmetni postupak već je i prouzročio dodatne nepotrebne troškove.

Tužitelj je usprkos tome uspio doći do cjelokupne dokumentacije temeljem koje se provelo financijsko vještačenje i na temelju kojeg je tužitelj postavio točno određeni tužbeni zahtjev. U konkretnom slučaju financijskim vještačenjem je utvrđen manji iznos u odnosu na tužbeni zahtjev koji je tužitelj u tužbi postavio te je sukladno nalazu i mišljenju vještaka snizio tužbeni zahtjev i naznačio vrijednost predmeta spora.

Općinski radni sud u Zagrebu je donio nepravomoćnu presudu u korist tužitelja, tužitelj je djelomično uspio u sporu, dok je odluku o troškovima parničnog postupka donio sukladno odredbi članka 154. st. 2. ZPP i tužitelju dosudio razmjerni dio troška.

Tužitelj je na takvu odluku Suda podnio žalbu u djelu koji se odnosi na troškove parničnog postupka.

Imajući u vidu cjelokupni postupak i da je tuženik u cijelosti osporavao tužbu i tužbeni zahtjev, postavlja se pitanje da li je tužitelj upravo iz tih razloga imao pravo na naknadu cjelokupnog parničnog troška neovisno o tome što je mijenjao vrijednost predmeta spora?

Ovo iz razloga, što je Vrhovni Sud Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: VSRH) domaćim Sudovima dao sasvim novi pristup tumačenju i primjeni navedene zakonske odredbe. U tom smislu je zauzeo pravno shvaćanje još na sjednici građanskog odjela od 6. lipnja 1980. godine, a prema kojem bi se članak 154. st. 2. ZPP-a trebao tumačiti kako slijedi:

„Kod parcijalnog uspjeha stranaka u postupku (član 154. stavak 2. Zakona o parničnom postupku) potrebno je prilikom određivanja troškova postupka izraziti „djelomični uspjeh“ i „razmjerni dio troškova“ ocjenjivati ne samo kvantitativno već i kvalitativno, kako s obzirom na osnovu, tako i s obzirom na visinu usvojenog, odnosno odbijenog dijela tužbenog zahtjeva.“

To bi značilo da u slučaju kad bi tuženik u postupnosti osporavao osnovu tužbenog zahtjeva zbog čega su i nastali troškovi parničnog postupka, tužitelju će se priznati takvi troškovi u cijelosti, bez obzira na visinu dosuđenog iznosa.

Osim toga o ovom pitanju je zauzeo stav i Europski Sud za ljudska prava u presudi donesenoj u Strasbourgu dana 18. srpnja 2013. godine, a koja postala konačna dana 9. prosinca 2013. godine u predmetu Klauz protiv Hrvatske (zahtjev br. 28963/10).

Uz pitanje da li postoji povreda iz članka 1. Konvencije kojim se omogućuje strankama slobodan pristup Sudu, i članka 1. Protokola broj 1. uz Konvenciju kojim se štiti vlasništvo stranke, glavno pitanje u ovom predmetu odnosi se na činjenicu da je podnositelju naloženo da naknadi troškove države koju je u parničnom postupku zastupalo državno odvjetništvo, koji su iznosili gotovo 79% (iznosa glavnice) naknade koju je država, sukladno presudi, trebala platiti njemu zbog zlostavljanja koje je pretrpio od policijskog službenika koji je već bio proglašen krivim za kazneno djelo zlostavljanja tijekom obavljanja službene dužnosti. Posljedično, naknada isplaćena podnositelju bila je znatno smanjena jer je morao naknaditi navedene troškove unatoč činjenici da su hrvatski sudovi nedvosmisleno utvrdili da ima pravo od države tražiti naknadu nematerijalne štete prouzročene policijskim zlostavljanjem.

U navedenoj presudi je između ostalog konstatirano sljedeće:

„Sud prvo primjećuje da tumačenje Vrhovnog suda o primjeni članka 154. Zakona o parničnom postupku domaćim sudovima daje znatnu diskreciju u pogledu razdjeljivanja troškova u slučajevima djelomičnog uspjeha u postupku, upućujući ih da tu odredbu primjenjuju kvalitativno, a ne samo kvantitativno. Taj pristup im čak omogućuje da sve troškove dodijele stranci koja je u postupku uspjela s osnovom, ali ne i s visinom zahtjeva. Međutim, domaći su sudovi u ovom predmetu tu odredbu primjenjivali mehanički, bez obraćanja dovoljne pozornosti na posebne okolnosti podnositeljeva predmeta, posebice na činjenicu da se radilo o predmetu naknade nematerijalne štete koje je nastala kao rezultat kaznenog djela zlostavljanja koje je počinio policijski djelatnik, te da se ne radi o klasičnom građanskopravnom sporu privatnih stranaka.“

„Sukladno tome, ne može se reći da su odluke domaćih sudova u ovom predmetu bile razmjerne legitimnom cilju kojem smjera pravilo navedeno u članku 154. stavku 2. Zakona o parničnom postupku koje od jedne stranke zahtijeva da protivnoj stranci naknadi troškove ovisno o njihovoj uspjehu i u sporu, a koji se troškovi utvrđuju razmjerno visini tužbenog zahtjeva. Njegova primjena je u ovom predmetu rezultirala ograničenjem koje je umanjilo samu bit podnositeljevog prava na pristup sudu.“

Europski sud za ljudska prava je ovakvom svojom odlukom utvrdio da se strogom i formalističkom primjenom pravila o razmjernoj naknadi troškova ne postižu uvijek opravdani ciljevi već da razmjerni dio troškova ne treba ocjenjivati samo kvantitativno već i kvalitativno. Imajući u vidu gore spomenuti primjer iz vlastite prakse, Sud je uzimajući u obzir presudu VSRH i presudu Europskog suda za ljudska prava u predmetu Klauz protiv Hrvatske zauzeo stav da se u konkretnom slučaju upravo radi o primjeni takvog kvalitativnog ocjenjivanja troškova parničnog postupka i u cijelosti dodijelio troškove parničnog postupka tužitelju. Osim toga, za istaknuti je da postoje različite pravna mišljenja u pogledu ovakve sudske prakse, pa je tako i odvjetnik Damir Jelušić iz Odvjetničkog društva Vukić, Jelušić, Šulina, Stanković, Jurcan & Jabuka d.o.o. dao svoj osvrt:

„In fine, članak zaključujemo stamenim pravnim stavom po kojem u predmetu Klauz protiv Hrvatske domaći sudovi ni u jednom od tri provedena stupnja parničnog sudovanja, obvezujući tužitelja na platež troškova postupka razmjerno parcijalnom stranačkom uspjehu u sporu, nisu povrijedili podnositeljevo ustavno i konvencijsko pravo na pristup sudu zajamčeno mu odredbom čl. 6.1. Konvencije, a posljedično tome ni pravo vlasništva u smislu odredbe čl. 1. Protokola broj 1. uz Konvenciju. Upravo suprotno, smatramo da su domaći parnični sudovi svih instanci pravilno i zakonito, u skladu s zakonskim pravilima i temeljem istih iznjedrenom i ujednačenom judikaturom Vrhovnog suda koji je, nota bene, u parnici također participirao u revizijskoj fazi, donijeli odluke o naknadi troškova. Stoga, iako načelno uvijek više volimo biti opozicija, u ovom smo slučaju posve suglasni s pravnim stavom Vlade kao državne zakonske zastupnice u predmetu po kojem je razmjerno malen podnositeljev parcijalan kvantitativni uspjeh u sporu produkt isključivo, samo i jedino impostiranja krajnje nerealnog i neprimjerenog tužbenog zahtjeva osnovom naknade štete po visini. Ili, drugim riječima, da je podnositelj, zastupan po punomoćnici odvjetnici, postavio tužbeni zahtjev koji bi se po visini kretao barem u približno realnim okvirima njegova obveza osnovom naknade parničnih troškova državi ne bi ni nastala.“

Polazeći od svega gore navedenog, mišljenja sam da u konkretnom slučaju nema prostora za ovakvim jednostranim tumačenjem, a kako to odvjetnik Damir Jelušić obrazlaže u svom osvrtu.

U praksi se sve više pokazuje da se zauzima stav VSRH kao i stav Europskog suda za ljudska prava, te se upravo na taj način može potencijalno spriječiti stranku koja je tužena u postupku da zlorabi svoja procesna ovlaštenja i na taj način omogućiti da se sudski postupci riješe u još kraćem roku.

Imajući u vidu navedenu odluku kao i načelo ekonomičnosti sudskog postupka, mišljenja sam da bi odluke domaćih sudova trebale slijediti stav Europskog suda za ljudska prava koji je, a kako sam to već gore navela opravdano zauzeo stav da se strogom i formalističkom primjenom pravila o razmjernoj naknadi troškova ne postižu uvijek opravdani ciljevi.

5. Nešto o korporativnom upravljanju u trgovačkim društvima

Korporativno upravljanje (eng. corporate governance) je sustav upravljanja i kontrole – korporacije. Obuhvaća strukturu i postupke upravljanja i kontrole – trgovačkih društava.

Strukturu korporativnog upravljanja čini određuje raspodjela ovlasti i odgovornosti između različitih organa u korporaciji. To su prije svega uprava, nadzorni odbor, većinski ili manjinski dioničari ili članovi društva (shareholders). To mogu biti i druge osoba koje su zainteresirane za uspješnost poslovanja društva. Uz dioničare odnosno članove društva to mogu biti radnici, vjerovnici i sl. (stakeholders). Time je ujedno određen način postavljanja i ostvarivanja ciljeva trgovačkog društva kao i nadzor nad njihovim ispunjavanjem.

Temeljna načela na kojima se zasniva teorija korporativnog upravljanja su briga o pravima i jednak tretman svih dioničara/članova društva (bez obzira na veličinu njihovog udjela), transparentno poslovanje i javno objavljivanje podataka o poslovanju društva i odgovornosti uprave. Dobro korporativno upravljanje pridonosi ekonomskom razvitku trgovačkog društva i omogućavanju dotoka svježeg kapitala izvana. Ostvarenje tih načela i ciljeva u velikoj će mjeri ovisiti i o pravnom i administrativnom okviru pojedine države.

Osim, vanjskih i unutarnjih interesno-utjecajnih skupina, ambijent korporativnog

upravljanja čini zakonski regulatorni okvir i nadzorne institucije te tuzemno i inozemno poslovno i društveno okruženje.

Područja korporativnog upravljanja su prava dioničara, društvena odgovornost, upravljanje rizicima, struktura upravljanja, naknade i nagrađivanje, transparentnost i objava informacija te revizija i interna kontrola.

Tijekom godina razvila se i metodologija mjerenja kvalitete korporativnog upravljanja kroz:

- ocjenu uloge nadzornih odbora i uprava u dualističkom sistemi i upravnih odbora u monističkom sistemu,
- ocjenu prava dioničara i njihovog sudjelovanja u radu društava,
- ocjenu transparentnost i objavu propisanih informacija,
- ocjenu sustava eksterne revizije s posebnim naglaskom na neovisnost revizora i rad komisije za reviziju, kao i sustav interne revizije i kontrole dioničkih društava,
- ocjenu sustava nagrađivanja članova nadzornog odbora i vrhunskog menadžmenta te politike nagrađivanja u društvu,
- ocjenu sustava upravljanja rizicima u društvu,
- ocjenu društvene odgovornosti dioničkih društava i postojanju formaliziranih praksi društveno odgovornog poslovanja.

Procesi i prakse korporativnog upravljanja u dioničkom društvu osiguravaju zaštitu od mogućih gubitaka vrijednosti i različitih oblika djelovanja koja nisu u interesu društva, dioničara i drugih važnih interesno-utjecajnih skupina.

Unutar prakse korporativnog upravljanja naglasak se osobito stavlja na odnose između dioničara, nadzora i upravljanja trgovačkim društvom.

U tim odnosima može doći i do spornih situacija i sporova. Iako sudska praksa na tom području u Republici Hrvatskoj nije prebogata, Zakon o trgovačkim društvima, precizan je u pogledu autorizacije poslovnih odluka. Samo je uprava dioničkog društva ovlaštena voditi poslove i zastupati dioničko društvo, a ne nadzorni odbor odnosno glavna skupština. Nadzorni odbor ili glavna skupština mogu dati suglasnost upravi za obavljanje određenih poslova, ali ta suglasnost ne može zamijeniti radnju vođenja poslova društva koju bi uprava trebala obaviti na temelju te suglasnosti. Navedeno proizlazi iz sentence Visokog trovačkog suda RH prema odluci broj PŽ-7742/2003 od 26.09.2006., te kasnije odluke istog suda broj PŽ-251/04-3 od 17.05.2005. te odluke Vrhovnog suda RH broj Rev-2017/2012 od 16.10.2012. Pri čemu odluka uprave mora biti obrazložena, a odluka članova nadzornog odbora ne mora biti obrazložena. Stoga problem na području odnosa između uprave i nadzornog odbora nije u pravnom okviru, već u njegovoj implementaciji.

U Europskoj uniji i državama članicama, u pogledu korporativnog upravljanja, fokus interesa je veza s nizom složenih područja kao što su pravo društava, pravo tržišta kapitala, regulacija banka, burza, stečaj, radno i socijalno pravo, računovodstvo, revizija, društvena odgovornost, poslovna etika i integritet.

Pravni okvir korporativnog upravljanja ima važnu ulogu u postizanju povjerenja kod ulagača, stvaranju i alokaciji kapitala, dok regulatorni okvir omogućava održivost i provedivost te osigurava pravnu zaštitu. U tom smislu, akademik J. Barbić postavlja pitanje kako implementirati pravo EU, a ne erodirati nacionalne pravne sustave. Za društva čije dionice kotiraju na burzi, postavljaju se veći zahtjevi za usklađenošću s pravom EU, stroža je regulacija i takvim društvima se daje veći značaj i odgovornost te su kao takova ta društva u fokusu interesa EU.

Kvaliteta korporativnog upravljanja zavisna je od ambijenata korporativnog upravljanja i same prakse korporativnog upravljanja.

Zaključak: „Život danas sve manje trpi pasivne ljude, voli one aktivne koji će pomoći sami sebi stvarajući prilike i okrećući ih u svoju korist.“ D. Hoyka (2013.)
Stoga „ono što će vam koristiti u životu, nikada nemojte smatrati naporom.“ Euripid, starogrčki dramatičar.

Pripremila: Gordana Štanfel, dipl.iur., Končar - Elektroindustrija, d.d.

6. Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-2521/2015 i dr. od 13. prosinca 2016.

Povodom tužbe Udruge Potrošač - Hrvatski savez udruga za zaštitu potrošača (dalje u tekstu: Potrošač) protiv osam hrvatskih banaka, prvostupanjski sud utvrdio je da su banke povrijedile kolektivne interese i prava potrošača na način da je ugovarana valutna klauzula, a potrošači nisu prethodno u cijelosti informirani o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke. Nadalje je prvostupanjski sud utvrdio da je ugovarana kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima bila promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom i drugim internim aktima banaka, a da banke i potrošači nisu o takvoj ugovornoj odredbi pojedinačno pregovarali niti su ugovorom o kreditu utvrdili točne parametre na osnovu kojih banke mijenjaju stopu ugovorene kamate niti metodu izračuna istih.

Drugostupanjskom odlukom prvostupanjska odluka je preinačena u odnosu na valutnu klauzulu. Drugostupanjski sud utvrdio je da ta odredba ispunjava zahtjeve razumljivosti, stoga nije nepoštena, odnosno ništetna. Drugostupanjski sud potvrdio je prvostupanjsku odluku u dijelu koji se odnosi na ništetnost ugovorne odredbe o promjenjivoj kamatnoj stopi (osim u pogledu Sberbanke, u kojem je dijelu prvostupanjsku odluku preinačio na način da je taj dio tužbenog zahtjeva odbio).

Tužitelj i tuženici podnijeli su reviziju protiv drugostupanjske odluke, koje je revizije Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio kao neosnovane.

Ustavne tužbe podnijeli su Potrošač i sedam banaka u povodu presude i rješenja Vrhovnog suda broj: Revt 249/14-2 od 9. travnja 2015.

Ustavni sud je dana 13.12.2016. godine donio odluku broj: U-III-2521/2015 i dr. kojom je djelomično usvojio ustavnu tužbu Potrošača te je ukinuo odluku Vrhovnog suda u dijelu koji se odnosi na valutnu klauzulu (u odnosu na Sberbanku, u dijelu koji se odnosi na promjenjivu kamatnu stopu). U preostalom dijelu je odbijena ustavna tužba Potrošača, kao što su odbijene i ustavne tužbe sedam banaka.

U bitnom, Ustavni sud istaknuo je da je Vrhovni sud u ocjeni razumljivosti valutne klauzule i promjenjive kamatne stope primijenio dvostruke kriterije, ocjenjujući da je valutna klauzula kao općeprihvaćeni model ugovaranja potrošačima poznata i ne podliježe testu poštenja, dok s druge strane promjenjiva kamatna stopa istom testu podliježe. Ustavni sud istaknuo je da Vrhovni sud nije obrazložio razloge za različitu ocjenu istog pravnog standarda: zašto je propust banaka da potrošače upoznaju s ekonomskim posljedicama ugovora o kreditu u pogledu promjenjive kamatne stope doveo do nepoštenja i ništetnosti odredbe o promjenjivoj kamatnoj stopi, a u pogledu valutne klauzule nije. Također, Ustavni sud je istaknuo da Vrhovni sud nije obrazložio razloge zbog kojih smatra da u konkretnom slučaju nije bio dužan

pokrenuti prethodni postupak, odnosno uputiti zahtjev Sudu EU za prethodno tumačenje prava EU u smislu članka 267. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju EU.

U odnosu na Sberbanku, Ustavni sud je istaknuo da Vrhovni sud nije obrazložio zašto je odredba o promjenjivoj kamatnoj stopi kakvu je u svojim ugovorima nudila Sberbanka bila razumljiva potrošačima, neovisno o činjenici da se sadržajno razlikovala od odredaba koje su nudile druge banke.

Zaključno, Ustavni sud ocijenio je da je Potrošaču povrijeđeno pravo na pravično suđenje, zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske i člankom 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, u njegovom aspektu prava na obrazloženu sudsku odluku.

Pripremila: Ivana Gabrić, dipl.iur., Končar - Energetika i usluge, d.o.o.

7. Investicijski sporovi u kojima je stranka Republika Hrvatska

Pred Međunarodnim centrom za rješavanje investicijskih sporova trenutno je u tijeku pet postupaka u kojima je tužena Republika Hrvatska.

Najnoviji postupak pokrenule su UniCredit Bank Austria AG i Zagrebačka Banka d.d. Republiku Hrvatsku u postupku zastupa državno odvjetništvo, a tužitelje odvjetnički ured Allen & Overy iz Londona. Postupak je pokrenut temeljem Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Austrije o poticanju i zaštiti ulaganja (NN 19/97).

Drugi postupak pokrenuo je Amlyn Holding B.V. Republiku Hrvatsku u postupku zastupaju Ured premijera i državno odvjetništvo, a tužitelja odvjetnički ured De Brauw Blackstone Westbroek N.V. iz Amsterdama. Postupak je pokrenut temeljem Ugovora o energetskej povelji (NN 15/97).

Treći postupak pokrenuo je B3 Croatian Courier Coöperatief U.A. Republiku Hrvatsku u postupku zastupaju državno odvjetništvo i odvjetnički ured Brendin Prat iz Pariza, a tužitelja odvjetnički ured White & Case iz Pariza. Postupak je pokrenut temeljem Ugovora o poticanju i uzajamnoj zaštiti ulaganja između Republike Hrvatske i Kraljevine Nizozemske (NN 10/98).

Četvrti, a vjerojatno i najpoznatiji postupak pokrenuo je MOL Hungarian Oil and Gas Company Plc. Republiku Hrvatsku u postupku zastupa odvjetnički ured Squire Patton Boggs iz Washingtona, D.C., a tužitelja Weil, Gotshal & Manges iz Washingtona, D.C., General Counsel MOL-a i odvjetnički ured Dechert iz Washingtona, D.C. Postupak je pokrenut temeljem Ugovora o energetskej povelji (NN 15/97).

Posljednji, peti postupak, pokrenuli su Georg Gavrilović i Gavrilović d.o.o. Republiku Hrvatsku u postupku zastupaju Ministarstvo gospodarstva, državno odvjetništvo i odvjetnički ured Shearman & Sterling iz Frankfurta i Pariza, a tužitelje odvjetnički uredi Baker & McKenzie iz New Yorka i Buterin & Posavec iz Zagreba. Postupak je pokrenut temeljem Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Austrije o poticanju i zaštiti ulaganja (NN 19/97).

Pripremila: Ivana Gabrić, dipl.iur., Končar - Energetika i usluge, d.o.o.

U Zagrebu, prosinac 2016. godine

Sretan Božić i uspješnu novu 2017.

Udruga korporativnih pravnika

www.udruga-korporativnih-pravnika.hr